

Donec occurramus omnes in unitate fidei. Hoc votum etiam falsis doctoribus inest: id est, volo omnes esse sicut me.

Et agnitionis Filii Dei. Ille agnovit gratiam Filii Dei, qui non peccat: quia omnis qui peccat, non videt eum, nec cognovit tum.

In virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi. Qui enim se dicit in Christo manere, debet quomodo ille ambulavit, ambulare: & non annorum ejus ætatem, sed plenitudinem imitari.

Ut jam non simus parvuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrina. Ut non simus ignorantes, nec dubii, ac vacillantes, & more imperiti gubernatores, omnis doctrina vento nostræ fidei vela appendentes, ne facile naufragemus, aut ad portum perfectionis nunquam pervenire possimus.

In nequitia hominum, in astutia. Nequitia hominum, astutus disputationibus à recto fidei cursu detorqueat incautos.

Ad circumventionem erroris. Sive cum multi quoddam erroris sui remedium putent, si multos secum traxerint ad errorem, sive errantibus remedium sine labore promittentes, permanere faciunt in errore.

Veritatem autem facientes in charitate. Omnia in veritate propter charitatem Christi: & nihil in hypocritis facientes.

Crescamus in illo per omnia. In illius perfectione ex omni parte crescimus.

Qui est caput Christus, et ex quo totum corpus compactum, & connexum per omnem junctionem sub administratione secundam operationem. Ex capite connexum corpus, per omnem subjunctionem operationis crescit, dum se alterutrum membra edificat diligendo: ita ut unumquodque membrum in sua mensura augeatur: hoc est, ut qui est per sapientiam oculus eorum numerum crescat, qui oculi officium gestari sunt: & singula quæque membra proficiant.

In mensuram uniuscujusque membri augmentum corporis facit in edificationem sui in charitate. Dum singula membra crescunt, majus efficitur corpus.

Hoc igitur dico, & testificor in Domino. Quos superius obsecraverat, hic in Domino obtestatione constringit.

Ut jam non ambuletis, sicut & gentes ambulant. Nolo, ait, solo vos nomine esse Christianos: & Deum ore consentientes operibus denegare: sed quantum inter diabolum distat, & Deum, tanta differentia debent filii Dei à filiis diaboli in operibus discrepare. Ne Deum labiis honorantes, cordis timore longius assitamur, & dicatur de nobis: Sine causa colunt me: hoc est, ex mea cultura nullos accipient fructus.

In vanitate sensus sui. Vani sunt enim omnes homines quibus non est sapientia Dei.

Tenebris obcuratum habentes intellectum. Scilicet ignorantia, & mundanarum rerum sollicitudinum caligine ac tenebris obcuratum.

Alienati à vita Dei. Illi ideo à vita alienati sunt Dei, quia ignorant: vos autem quia cognovistis Deum, sequi debetis.

Per ignorantiam, quæ est in illis. Notandum quia contemptus ignorantiam generavit.

Propter cecitatem cordis ipsorum. Dicentium non est Deus.

Qui desperantes semetipsos tradiderunt impudicitie. Desperantes penam impiorum, & premium justorum, necesse est, ut presentibus voluptatibus adhæreant, qui futura desperant: Venite & fruamur bonis quæ sunt, & cetera.

In operatione immunditie omnis in avaritiam. Omnia crimina, immunditie & avaritiæ nomine comprehendit.

Vos autem non ita didicistis Christum: si tamen illum audistis, & in ipso edocti estis. Et sicut ille non gentili ritu vivatis. Ille enim verè Christum audivit & ab ipso didicit, qui nullo similis vitio gentibus invenitur.

Sicut est veritas in Jesu. Sicut ille verè mortuus est & surrexit, ut nos verè in novitate ambulemus.

Deponite vos secundum pristinam conversationem veterem hominem. Expulsit quid sit vetus homo, & quomodo deponatur: scilicet ut pristinos errores abiciat hujus mundi: & non membris corporis, sed mente & conversatione mutetur.

Qui corrumpitur secundum desideria erroris. Faciens voluntatem carnalium cogitationum.

Renovamini autem spiritu mentis vestre. Sicut Jeremias ait: Facite vobis cor novum, & spiritum novum.

Et induite novum hominem. Ex veteri intellige novum. Qui secundum Deum creatus est in justitia, & sanctitate veritatis. Expulsit quid sit hominem ad imaginem Dei creatum: ut scilicet justus, & sanctus, & verax, sicut Deus: ut sanctitate veritatis non vanitatis sit præditus: hoc est, quæ vanam hominum gloriam aucupatur, cum scriptum sit: Juste quod justum est persequeris.

Propter quod deponentes mendacium. Hic describitur ipsa species castitatis, quibus novus homo cognoscitur.

Loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo: quoniam sumus invicem membra. Nemo suum circumveniat fratrem: quia unum corpus sumus, & non possunt alterutrum membra se fallere: nec enim manus illudat oculo, aut dentes lacerant membra, nisi forte ubi spiritus immundus inhabitat.

Irasimini & nolite peccare. Ira non inebriet mentem, sed veritas dispenseat: nec tuam injuriam, sed fratris animadvertet peccatum.

Sol non occidat super iracundiam vestram. Ne scientiæ lumen in tua indignatione deficiat.

Nolite locum dare diabolo. Irascendo, vel quolibet alio delicto. Porta enim diaboli est peccatum: sicut in justis spiritus sancti porta est.

Qui furabatur, jam non furetur: magis autem laboret. Alienos labores aliquando direptos, nunc suo labore compenseat: & operando tribuat indigentibus, qui multos furando fecit egentes.

Operando manibus suis, quod bonum est: ut habeat unde tribuat necessitatem patienti. Non quod malum: sunt enim multæ, vel inhonestæ vel male artes, ut maleficia & omnia quæ non ad naturæ necessitatem, sed ad concupiscentiarum proficiunt voluptatem.

Omnis sermo malus ex ore vestro non procedat. Non unus, nec duo, sed omnes mali sermones: in hoc Christiani debent esse crucifixi.

Sed si quis bonus est ad edificationem fidei. Non silentium imposuit, sed qualiter loquendi monstravit, ut omnis sermo fidem ædificet Christianam: & os nostrum solum appetat verbum Dei. Simul notandum, quia hoc universæ Ecclesiæ præcipitur.

Ut det gratiam audientibus. Hoc est quod alibi dicit: Sermo vester in gratia sit sale conditus: & in sermone vestro gratiam accipiant audientes.

Et nolite contristare Spiritum sanctum Dei. Hominibus loquens, comparationem loquendi humanam, ut ex nobis intelligamus quantam Spiritui sancto injuriam facimus, cum donum ejus in nobis aliqua peccati sorde polluimus. Et quia de hospicio suo nobis condolet: ideo sibi dolens tristis abscedit. Ceterum tristitia & ira & cetera hujusmodi in nobis passionibus sunt, quia passibiles sumus. In Deo verò dispensationes sunt, nos illa invitati patimur, ille voluntate ad nostram emendationem assumit. Et hæc est quæ assumit Deum & hominem, harum conditionum diversitas & natura.

In quo signati estis in die redemptionis. Signaculum sancti Spiritus in die baptismi accepistis: novum signaculum habere cepistis.

Omnis amaritudo. In qua contristatur Spiritus sanctus. Retret autem posuit amaritudinem, quia ipsa est provocatio.

Et ira. Omnem aufert iram.

Et indignatio. Indignatio ex superbia est, cum alieum judicamus indignum: ideo eum nolimus sustinere.

Et clamor. Qui ex furore descendit, quem non habeant Christiani. Ceterum Isaias bene clamare jubetur. Sed & ipse Jesus clamabat in templo: Qui stitit, veniat & bibat.

Et blasphemia tollatur à vobis cum omni malitia. Quæ vel inimico potest vicem reddere.

Estote autem invicem benigni. Servat ordinem legis, ut non solum malitia tollatur, sed etiam benignitas inferatur.

Misericordes. Id est, condolentes. Donantes invicem, sicut & Deus in Christo doavit vobis. Remittentes peccata, ne vobis dicatur: Serve nequam, omne debitum dimisi tibi: oportuit & te dimittere confervo tuo.

Caput

Caput V.

ESTOTE ergo imitatores Dei, sicut filii charissimi. Imitatione enim, non natura filii Dei sumus sicut ait Salvator: Ut sitis filii patris mei qui in cælis est, &c.

Et ambulate in dilectione, sicut & Christus dilexit nos. Unde & Joannes Apostolus ait: In hoc cognovimus charitatem: quia ille animam suam pro nobis posuit. Debemus ergo & nos pro fratribus animas ponere.

Et tradidit semetipsum. Voluntariè ipse se tradidit, non ab alio invitatus traditus est.

Pro nobis. Pro peccatoribus, ut fierent justii. Oblationem & hostiam Deo in odorem suavitatis. Suavissimi Deo odor est charitas.

Fornicatio autem, & omnis immunditia, aut avaritia. Omnia crimina breviter comprehendit, duorum criminum designando radices.

Nec nominetur in vobis, sicut decet sanctos. Considerandum scilicet non licere fieri, quod non licet nominare.

Aut turpituudo, aut stultiloquium. Hoc etiam in filiis hominum reprehenditur honestorum.

Aut scurrilitas, quæ ad rem non pertinet. Risum movens, qui gravitati non convenit Christianæ: quia ad rem non pertinet cœlestem & divinam.

Sed magis gratiarum actio. Hoc magis semper tractare debetis, quomodo Deo & actu & cogitatione placeatis.

Hoc enim scitote, intelligentes, quod omnis fornicator, aut avarus, quod est idolorum servitus, non habet hereditatem in regno Christi & Dei. Contra illos agit qui solum fidem dicunt sufficere: quia hujusmodi actus non Deo, sed dæmoni exhibentur. Hereditas autem regni cœlorum Dei filiis, non diaboli preparatur.

Nemo vos seducat. Dicendo hoc solummodo opus est, ut fides fit, & homo Christi baptismum consequatur: quævis peccet, perire non potest.

Inanibus verbis. Quæ hominem liberare non possunt. Propter hæc enim venit ira Dei. Ex præteritis futura cognoscite: si Sodomitibus non peperit, & his qui in diluvio perierunt, parceret vobis?

In filios diffidentia. Qui non crediderunt iram comminantem se superventuram.

Nolite ergo effici participes eorum. Si in peccatis, judicio desperantium participes fueritis, eritis & in pœna confortes.

Eratis enim aliquando tenebre, nunc autem lux in Domino. Ut filii lucis ambulate. Quando nesciebatis Domini voluntatem. Nunc verò omnia cognovistis. Quantum ergo inter lucem dicitur & tenebras, tantum à pristina conversatione discrepare debetis.

Frustrum enim lucis est in omni bonitate, & justitia, & veritate. Talem habet scientia fructum.

Probatem quid sit beneplacitum Deo. Ex lege probate quid beneplaciat Deo, non quod homines asserunt.

Et nolite communicare operibus infructuosius tenebrarum. Non prodelt quicquid sit sine scientia veritatis: quia nec lux potest communicare cum tenebris.

Magis autem redarguite. Non solum communicare nolite, sed etiam redarguite.

Quæ enim in occulto sunt ab ipsis. In secretis locis domorum, vel templi.

Turpe est & dicere. Nobis dicere turpe est, quæ illi vel in tenebris facere non erubescunt.

Omnia autem quæ arguuntur, à lumine manifestantur. Sicut ad Corinthios ait: Occulta etiam cordis ejus manifesta sunt. Et tunc cadens in faciem adorabis Deum, pronuncians quod Deus verè est in nobis.

Omne enim quod manifestatur, lumen est. Incipit lumen esse cum crediderit, & vobis adjungitur.

Propter quod dicit: Surge qui dormis. Voce alicujus sapientis, conscientiam increduli pullare cupientis, de somno ignorantie excitat.

Et exurge à mortuis. A peccatis, vel idolis. Et illuminabit te Christus. Cum ei crederis, efficietis & ipse lux.

Videte itaque, fratres, quomodo cautè ambuletis: non quasi insipientes, sed ut sapientes. Quasi filii sapientie & lu-

Tom. V.

cis, ne alicui offendentium detis, & incipiatis ei causa perditionis exilire.

Redimentes serapus. Vestra sapientia vel cautela.

Quoniam dies mali sunt. Non dies mali sunt per se, sed per homines: sicut locus malus dicitur, in quo aliquid committitur mali.

Propterea nolite fieri imprudentes, sed intelligentes quæ sit voluntas Dei. Scrutinamini legem, in qua ejus voluntas agnoscitur.

Et nolite inebriari vino, in quo est luxuria: sed impleamini Spiritu sancto. Exponit continentie utilitatem. Quia luxuria materiam expetere non convenit crucifixis, sed Spiritu sancto repleri.

Loquentes vobismetipsis in psalmis, & hymnis, & canticis spiritualibus. Non in actibus sæculi, sicut ait Propheta: Ut non loquatur os meum opera hominum.

Cantantes & psallentes in cordibus vestris. Ne ore tantum verba Dei resonemus.

Domino, gratias agentes semper pro omnibus in nomine Domini nostri Jesu Christi. Sive bonis, sive malis, sicut ait Job: Sit nomen Domini benedictum.

Deo & patri. Subjecti invicem in timore Christi. Non humano timore, vel avaritiæ studio: sicut quidam suis patronis adulari consueverunt.

Mulieres viris suis subdita sint. Non eos sicut Corinthios lacte alebat, sed perfetto cibo continentie nutrebat. Timet enim ne cessante in plerisque carnis officio, aut mulieribus subjectio, aut in viris cessaret charitatis affectus: & ne tanquam divortium docuisset crederetur. Ceterum tale est, ut novæ vitæ prædicator nulla existente causa hoc doceret quod naturaliter possidebant.

Sicut Domino. Quomodo Sara subdita erat Abraham, Dominum eum vocans.

Quoniam vir caput est mulieris, sicut Christus caput est Ecclesie, ipse Salvator corporis ejus. Sed sicut Ecclesia subjecta est Christo: ita & mulieres viris suis in omnibus. Reddit justam causam subjectionis: quia & prior est vir, & utriusque corporis debet esse Salvator.

Viri diligite uxores vestras, sicut & Christus dilexit Ecclesiam. Tam sancta & venerabili charitate.

Et seipsum tradidit pro ea. Ita & vos pro sanctitate uxorum, nec mori si necesse fuerit, recusetis.

Ut illam sanctificaret, mundans eam lavacro aquæ in verbo vitæ. Aqua lavit corpus, animam doctrina mundavit, sicut ait ad Hebræos: Aspergi corda à conscientia mala, & abluti corpus aqua munda: ita & vos corpora uxorum conscientie animas, mundate doctrinis.

Ut exhiberet ipse sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam aut rugam, aut aliquid hujusmodi. Ita sibi Christus mundavit Ecclesiam, ut antiqua crimina ablueret: & novas maculas quomodo incurrimus, & verbo ostenderet & exemplo.

Sed ut sit sancta & immaculata. Si omnibus immaculata est, maculati ab ea alieni esse censentur, nisi rursus per penitentiam fuerint expurgati.

Ita & viri debent diligere uxores suas ut corpora sua. Item quales uxores cupiunt invenire, tales exhibeant se uxorem.

Qui suam uxorem diligit, seipsum diligit. Quia duo sunt in carne una.

Nemo enim unquam carnem suam odio habuit: sed nutrit & fovet eam. Non ut ei labores & dolores infligat, sed ut securam faciat & quietam. Non nuptias damnat, sed ad continentiam cohortatur.

Sicut & Christus Ecclesiam: quia membra sumus corporis ejus. Membra ejus cum debent in omnibus imitari.

De carne ejus, & de ossibus ejus. Propter hoc relinquet homo patrem & matrem suam. Amore, si non bono.

Et adheret uxori suæ, & erunt duo in carne una. Objectione ex persona carnalium, volentium se amare carnaliter, ut quibuscumque videtur.

Sacramentum hoc magnum est. Ego autem dico in Christo & in Ecclesia. Ego hoc, inquit, in Christo intelligendum dico, & in Ecclesia: unde vos majore affectu debetis uxores vestras sanctas diligere spirituales, qui antè dilexistis peccatrices, & in gentilitate carnales.

Verumtamen & vos singuli unusquisque uxorem suam sicut seipsum diligit: uxor autem timeat virum suum.

X x x